

Nr 191

Av herr Nilsson i Göingegården m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag dels till understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer, dels ock till omkostnader vid statens centrala frökontrollanstalt.

Till det lokala näringslivets och då främst jordbrukets tjänst finnas på flera platser i landet lokala, statsunderstödda lantbrukskemiska kontrollstationer, vilkas organisation, arbetsuppgifter, verksamhetsområden, taxor m. m. regleras genom Kungl. Maj:ts reglemente av den 15 juni 1939 (419) samt av lantbruksstyrelsens i anledning härtill utfärdade bestämmelser. Dessa stationers mångåriga verksamhet och därmed ådagalagda stora livskraft — skarastationen har t. ex. verkat inom sin bygd nära 80 år i oavbruten följd — torde utgöra bästa bevisen för stationernas stora betydelse för sina resp. bygder. Den lokala uppskattningen av stationerna framgår också av de högst betydande ortsanslag, som dessa erhålla.

Stationerna åtnjuta även statsanslag. Dessa ha emellertid sedan 1939 endast höjts med ca 15 % och ha följaktligen icke undergått en mot penningvärdeförsämringen svarande uppskrivning. Då stationerna dessutom genom konkurrens från med av statsmedel eller andra allmänna medel rikligare understödda analysanstalter förlorat en del av sina tidigare arbetsuppgifter, så har arbetsunderlaget för flera av stationerna blivit väl svagt för att kunna bära kostnaderna för den erforderliga — i reglementet fastställda — kvalificerade personalen. Det föreligger därför för närvarande för dessa stationer ett trängande behov av ökat arbetsunderlag eller, om sådant ej kan erhållas, väsentligt höjda anslag.

Från oljeväxtodlingens införande i landet till och med år 1955 ha oljeväxtfröerna avräknats efter enkla renhets- och vattenhaltsanalyser. Erforderligt analysarbete har härvid utförts av statens centrala frökontrollanstalt, de inom de oljeväxodlande områdena belägna lokala frökontrollanstalterna samt cereal-laboratoriet vid Svalöv. Fördelning har därvid skett efter för frökontrollanalysarbetet gällande distriktsindelning, innebärande att de lokala anstalterna tagit hand om analyserna från sina resp. distrikt. Från och med innevarande år kommer avräkningen att ske efter den levererade varans fettinnehåll. Analysarbetet får därmed en rent kemisk karaktär, vilket borde innebära, att detsamma överflyttades från de olika frökontrollanstalterna till motsvarande lantbrukskemiska kontrollanstalter.

De lantbrukskemiska stationerna ha därför ansett sig ha goda skäl att räkna med att de här skulle få den utökning av sitt arbetsunderlag, som de äro i så

trängande behov av. En del stationer ha också i god tid vidtagit förberedande åtgärder för att klara denna nya arbetsuppgift. Det har därför berett stationerna stor besvikelse, då de underrättats om att den beslutande instansen i detta fall med ett mindre, i och för sig ganska svårförklarligt undantag gått ifrån den tidigare principen, att de lokala analysanstalterna i första hand skulle svara för analysmaterialet från sina resp. verksamhetsdistrikt.

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln (punkt 105) har departementschefen *dels* avstyrkt lantbruksstyrelsens hemställan, att understödet åt de lokala lantbrukskemiska kontrollstationerna måtte höjas med 5 000 kr. till 40 000 kr., *dels ock* (punkt 97) tillstyrkt, att statens centrala frökontrollanstalt måtte anvisas ett belopp av 40 000 kr. för anskaffande av för fetthaltsanalysering av oljeväxtfrö erforderlig utrustning. Båda dessa förslag äro ur de lantbrukskemiska kontrollstationernas synpunkt mycket nedslående, och mot det senare kan riktas flera vägande invändningar.

Såsom departementschefen anför, höra ifrågavarande fetthaltsbestämningar närmast till de kemiska anstalternas verksamhetsområde. I Kungl. Maj:ts instruktion för statens centrala frökontrollanstalt av den 3 februari 1939 (nr 71) anges under § 3, vilka arbetsuppgifter som åvila denna anstalt. Såvitt vi kunnat finna, torde kemisk analys av ifrågavarande art icke kunna räknas som en arbetsuppgift för centrala frökontrollanstalten. Skulle en så vid tolkning av gällande instruktioner vara möjlig, så skulle detta innebära, att fältet låge öppet för en icke önskvärd konkurrens mellan olika typer av statliga och statsunderstödda analysanstalter, vilket å sin sida skulle medföra en dubbelorganisation och en dubbelbesättning med kvalificerad personal, som på lång sikt måste bli synnerligen irrationell.

Tillsjördd lokal kontrollstation har i detta fall skriftligen åtagit sig att utföra det analysarbete, som ifrågasatts för centrala frökontrollanstalten, efter samma taxa som denna anstalt och utan att ifrågasätta något statligt utrustningsanslag. En överflyttning av detta analysarbete till lokal lantbrukskemisk kontrollstation innebär därför en besparing för statsverket med 40 000 kr.

Förhållandet mellan här aktuella lokala resp. centrala analysanstalter belyser på ett drastiskt sätt den nuvarande situationen, där det från alla håll talas om önskvärdheten av decentralisering, samtidigt som en fortsatt centralisering sker. Från 1940 till 1956 ha anslagen i statsverkspropositionen till landets fem lokala lantbrukskemiska kontrollstationer ändrats från 27 000 kr. till 35 000 kr. och anslaget till lokala frökontrollanstalter från år 1940 indragits. Samtidigt ha anslagen till motsvarande centrala anstalter (avlönings- och omkostnadsanslag tillsammans) höjts från 458 500 resp. 70 900 kr. till 2 408 600 resp. 417 000 kr. Även om man tolkar dessa siffror ytterst försiktigt och med full vetskap om att de centrala anstalterna i viss utsträckning ha viktiga, kostnadskrävande uppgifter utöver den kommersiella analysverksamheten, så ge dock siffrorna en nog så drastisk bild av de senaste årtiondenas absoluta frånvaro av intresse för den lokala verksamhetens vidareutveckling och den starka strävan mot ytterligare

centralisering. Det aktuella anslagsäskandet utgör ett nytt led i denna centraliseringssträvan.

Med anledning av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen för budgetåret 1956/57 under nionde huvudtiteln måtte besluta

dels att höja anslaget under punkt 105, Understöd åt lokala lantbrukskemiska kontrollstationer, med 5 000 kronor till 40 000 kronor,

dels ock minska anslaget under punkt 97, Befrämjande av fröodlingen m. m.: Statens centrala frökontrollanstalt: Omkostnader, med 40 000 kronor till 596 400 kronor.

Stockholm den 24 januari 1956

Gust. Nilsson
i Göingegården

Märta Boman

Sven Svensson
i Krokstorp

Erik Magnusson
